

Beslutningsforslag B. nr. 35 Fremsat den 2. november 1978 af Dohrmann (FP), Pilgaard Andersen (FP), Arentoft (FP), Erlendsson (FP), Glensgård (FP), Askjær Jørgensen (FP), Børge Møller (FP), Nauerby (FP), Poulsgaard (FP) og Voigt (FP)

Forslag til folketingsbeslutning

om befolkningens beskyttelse mod hash

Folketinget pålægger justitsministeren at give rigsadvokaten ordre om ufortøvet at tilbagekalde cirkulære nr. 144 af 15. juli 1969.

Bemærkninger til forslaget

Den 15. oktober 1978 udtalte lederen af Socialmedicinsk Klinik i Århus, læge Iwan Mark, der i 10 år har behandlet narkomaner, »at man godt kan bebrejde den gruppe, heriblandt Klaus Rifbjerg, der i ungdomsoprørets tid stod frem og snakkede om, hvor smart det var at ryge hash. Nu, da man ved, hvad det var for alvorlige ting, der blev sat i gang, hører man intet fra dem. Tilbage sidder nu de svage, som ikke har haft kræfterne og overskuddet til at springe fra i tide«.

Forslagsstillerne er helt enige i disse betragtninger. Det ti-år, som er gået, siden disse »finkulturelle« personer stod frem og snakkede om hash som en anden helligdom, har vist, at hash og beslægtede euforiserende stoffer har været en stærkt medvirkende årsag til, at endnu hårdere stoffer er kommet på markedet og blevet vanedannende for mange mennesker.

Forslagsstillerne mener så afgjort, at samfundet har pligt til at afvæne og dermed hjælpe de stakler, som af en eller anden grund er blevet afhængige af euforiserende stoffer, narkotika, m. m.

Men forslagsstillerne mener samtidig, at det ubetinget er bedre at forebygge end at helbrede. For næsten samtlige narkomaner har begyndelsen til deres ulykke været det, som i Klaus Rifbjergs, Bernhardt Tastesens og Ebbe Kløvedal Reichs munde betegnes som en uskyldig pibe hash.

Også for politiet er forfølgelsen af hash- og narkohandlere besværliggjort af den blodsødenhed og forherligelse, skiftende justitsministre og folketingsflertal har udøvet over for lovovertræderne.

Et eksempel er rigsadvokatens cirkulære nr. 144 af 15. juli 1969 om forfølgningen af sager vedrørende overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer. Det har følgende ordlyd:

»Ved lov nr. 276 af 18. juni 1969 om ændring i borgerlig straffelov. (Narkotikakriminalitet), der er trådt i kraft den 1. juli 1969, er i straffelovens § 191 indført en skærpet strafferamme for den professionelt prægede narkotikakriminalitet. Det er ved udarbejdelsen af lovforslaget forudsat, at der ikke som følge heraf sker nogen skærpelse i strafforfølgningen over for personer, hvis forhold fort-

sat skal behandles på grundlag af lov om euforiserende stoffer. For at sikre, at denne forudsætning opfyldes, skal jeg herved efter forhandling med justitsministeriet fastsætte følgende regler om forfølgningen af sager om overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer:

I. Forbrug (Besiddelse, køb, modtagelse)

Ēfter 1. 169 af 24. maj 1955 (der for så vidt angår konfiskationsbestemmelsen er ændret ved 1. 213 af 4. juni 1965 § 69) er ind- og udførsel, salg, køb, udlevering, modtagelse, fremstilling, forarbejdning og besiddelse af de i bekendtgørelse nr. 125 af 27. marts 1963 og bekendtgørelse nr. 156 af 3. maj 1966 nævnte stoffer forbudt uden særlig tilladelse.

Forbuddet mod besiddelse – og tilsvarende gælder køb og modtagelse – er ifølge lovens forarbejder navnlig begrundet i retstekniske hensyn: besiddelse vil ofte være indikation for en udbredelse, som ikke lader sig bevise.

Som følge heraf vil der i reglen ikke være anledning til at indlede undersøgelse med henblik på at pålægge strafansvar for besiddelse (køb eller modtagelse), når mistanken alene angår *egyet forbrug af euforiserende stoffer*. I overensstemmelse hermed bør der vises tilbageholdenhed med af egen drift at indlede undersøgelse f. eks. på skoler, selv om politiet får formodning om, at der er konstateret misbrug af euforiserende stoffer.

Konstaterer politiet forbrug af euforiserende stoffer, bør det dermed forbundne strafansvar for besiddelse (køb, modtagelse) i reglen afgøres med, at der meddeles den pågældende en advarsel af politiet. Advarsel vil også kunne meddeles i gentagelsestilfælde, men i grovere gentagelsestilfælde og i tilfælde af gentagen besiddelse af andre euforiserende stoffer end hash bør der søges pålagt bødestraf. I forbindelse med meddelelsen af en advarsel eller pålæg af bøde vil der efter en bedømmelse i hvert enkelt tilfælde kunne være anledning til at henvise den pågældende til behandling, for så vidt

der på stedet er etableret et behandlingscenter for narkotikamisbrug.

Består overtrædelsen alene i besiddelse af euforiserende stoffer i forbindelse med eget brug, bør der således i reglen ikke nedlægges påstand om betinget dom, heller ikke i gentagelsestilfælde, eller udfærdiges tiltalefravald med vilkår om børne- og ungdomsforsorg, men er lovovertræderen under 18 år, underrettes børne- og ungdomsværnet om sagen og den afgørelse, som er truffet.

Skal der rejses tiltale for andre forhold, bør forhold, der alene angår besiddelse i forbindelse med eget forbrug, ikke medtages særskilt i tiltalen.

Findes nogen i ulovlig besiddelse af euforiserende stoffer, søges beholdningen beslaglagt og konfiskeret.

II. Udbredelse

A. Almindelige regler

Efterforskningen og retsforfølgningen bør koncentrere sig om overtrædelser, som består i indførelse, fremstilling, forarbejdning og salg af euforiserende stoffer. De retningslinier, der opstilles for disse handlingstyper, finder tilsvarende anvendelse på køb og besiddelse, når der er formodning om, at erhvervelsen er sket med udbredelse for øje.

Den retspraksis, der foreligger, viser, at der anlægges en væsentlig mildere bedømmelse, når overtrædelsen angår udbredelse af cannabisprodukter, hash og marihuana, end når forholdet vedrører andre euforiserende stoffer, f. eks. preludin, opiumspræparater og LSD. Denne skelnen bør anklagemyndigheden søge at fastholde.

I. Området for bødef afgørelser

Sager, som angår *lejlighedsvis overladelse af hash uden vederlag*, vil kunne afgøres med advarsel eller bøde. Der nedlægges også påstand om bøde, når overtrædelsen består i *lejlighedsvis fordeling af mindre kvanta af hash* blandt kammerater mod vederlag i form af en andel af det indkøbte stof til eget forbrug eller et ringe kontant vederlag. Der vil ligeledes kunne akkviesceres ved bødestraf samt konfiskation af eventuelt udbytte, når der foreligger *salg af hash*, hvor det samlede vederlag ikke overstiger 400–500 kr. og forholdet må anses som et enkelt eller enkelte isolerede tilfælde af udbredelse.

Derimod må udbredelse selv af små mængder af *andre euforiserende stoffer end hash* sædvanligvis anses som en så alvorlig lovovertrædelse, at bødestraf i forbindelse med konfiskation kun finder anvendelse, når mængden er ganske ubetydelig

eller overladelsen har en lejlighedspræget karakter og er sket uden vederlag. Er gerningsmanden under 18 år, vil området for bødef afgørelser kunne udstrækkes lidt videre.

2. Betinget – ubetinget dom

Betinget dom – eventuelt i forbindelse med bøde og konfiskation – vil uden særlig begrundelse kunne accepteres i sager, der angår første gangs salg af hash, hvor det samlede vederlag ikke overstiger 1.000 kr. og forholdet må anses for et enkelt eller enkelte isolerede tilfælde af udbredelse. Dette gælder dog ikke, hvis der foreligger skærpende omstændigheder som f. eks. udbredelse i ikke ubetydeligt omfang til børn under 16 år. Der må sædvanligvis søges opnået *ubetinget straf* i sager, som angår udbredelse af andre euforiserende stoffer, medmindre anvendelse af betinget dom er ubetænkelig som følge af forudgående varetægtsfængsling eller er begrundet i gerningsmandens unge alder, eller oplysningerne om hans personlige forhold gør det antageligt, at en betinget dom, eventuelt med vilkår om afvænningsbehandling, må anses for mere formålstjenlig til at afholde gerningsmanden fra ny kriminalitet.

B. Særregler vedrørende unge, hvor sagen ikke kan afgøres med bøde

Er *gerningsmanden under 18 år*, forholdes der i reglen på tilsvarende måde som ved berigelsesforbrydelser begået af personer under denne alder, jfr. mit cirkulære af 4. august 1966 om behandlingen af sager mod unge lovovertrædere. Påstand om kortvarig almindelig ubetinget frihedsstraf – eventuelt som led i en kombinationsdom – vil dog kunne være formålstjenlig, når hverken forholdet eller de personlige oplysninger giver grundlag for ungdomsfængsel og der foreligger særligt skærpende omstændigheder som f. eks. udbredelse i ikke ubetydeligt omfang til børn under 16 år eller gentagne grove overtrædelser.

Er *gerningsmanden under 21 år*, vil betinget dom kunne accepteres i videre omfang end for personer over denne alder. Opmærksomheden må være henvendt på, om der til en betinget dom bør knyttes vilkår om afvænningsbehandling, jfr. straffelovens § 57, 3)-5), eller om der bør nedlægges påstand om en foranstaltning efter straffelovens § 70.

Angår det strafbare forhold udbredelse af *heroin* eller udbredelse af *andre stoffer til et større antal tilfældige personer* eller *mod betydeligt vederlag* eller under andre særligt skærpende omstændigheder, som f. eks. hvor modtagerne er børn, vil forholdet kunne være omfattet af *straffelovens § 191*. Det samme gælder indsmugling, køb eller besiddelse af stoffer med forsæt til udbredelse af den beskrevne karakter. Indsmugling eller udbredelse af hash bør ifølge forarbejderne til loven kun henføres under denne bestemmelse, når der foreligger erhvervsmæssigt organiseret indsmugling af eller handel med hash i et omfang, der overstiger 10–15 kg; bestemmelsen vil dog også kunne finde anvendelse, hvor mængden er noget mindre, når der foreligger særligt skærpende omstændigheder. Om forelæggelse af sådanne sager henvises til afsnit IV.

D. Udlændinge

Er gerningsmanden udlænding uden fast tilknytning til landet, kan forholdsregler med et forsørgsmæssigt indhold sædvanligvis ikke anses for formålstjenlige, og der bør i reglen nedlægges påstand om ubetinget frihedsstraf, såfremt udvisning, eventuelt i forbindelse med bøde og konfiskation, ikke kan anses for en tilstrækkelig reaktion.

III. Varetægtsfængsling

I lovovertrædelser, der består i udbredelse af euforiserende stoffer, vil en flerhed af personer som regel være impliceret. Da det ved pågribelsen jævnligt vil være usikkert, hvilket omfang overtrædelserne har, vil opklaringshensyn, således at tidligere og efterfølgende led i omsætningskæden ikke underrettes, konstruerede forklaringer aftales og beholdninger bortskaffes, hyppigt gøre det påkrævet at søge fængsling iværksat, og ofte vil der ved lovovertrædelser, der består i udbredelse af narko-

tika, tillige være særlig grund til at frygte, at sigtede vil fortsætte sin strafbare virksomhed. Er sigtede under 18 år, bør der dog i overensstemmelse med praksis på andre områder vises tilbageholdenhed med at fremsætte begæring om fængsling, således at fængsling kun søges iværksat, når mistanken vedrører særligt grove tilfælde eller der foreligger alvorlige tilfælde af gentagelse. Den nødvendige isolation af sigtede under denne alder søges så vidt muligt gennemført ved anbringelse i en institution under børne- og ungdomsforsorgen.

IV. Forelæggelsesregler

1. Foreligger der oplysninger om et intensivt eller langvarigt misbrug af euforiserende stoffer, eller giver oplysningerne om gerningsmandens personlige forhold i øvrigt anledning dertil, iværksettes mentalundersøgelse.

Anses gerningsmanden ved den retspsykiatriske undersøgelse for utilregnelig eller strafuegnet, forelægges sagen for mig i overensstemmelse med de almindelige regler om forelæggelse af sådanne sager.

2. Sager vedrørende unge lovovertrædere forelægges for statsadvokaten og for mig i overensstemmelse med de almindelige regler om forelæggelse i sådanne sager.«

Cirkulæret er i strid med straffelovens § 191, der ubetinget handler om »euforiserende stoffer« og uden at sondre mellem forskellige typer af disse stoffer. I domspraksis er klart praktiseret, at der til euforiserende stoffer henhører stoffer af cannabisgruppen, herunder hash (marihuana).

Nærværende forslag tilsigter at stoppe den skade, rigsadvokaten gennem sit lovstridige cirkulære har forvoldt siden 1969 – en skade, der først og fremmest er gået hårdt og brutalt ud over unge, svage sjæle hos socialt vanskeligt stillede mennesker, men som tillige har svækket befolknings sundheden.